

Landelijke Vergadering 2004 van de Nederlands Gereformeerde Kerken gehouden in Lelystad

Notulen Voortgezette Landelijke Vergadering

8 januari 2005

129. Opening door de preses (10.00 uur)

Ds. W. Smouter opent de vergadering met het lezen van Galaten 4: 1-7. Hij gaat voor in gebed, waarna hij laat zingen Gezang 426: 1,3 en 5.

Alle aanwezigen worden welkom geheten. In het bijzonder ook de regioafgevaardigden naar de 'gewone' Landelijke Vergadering.

130. Appèl nominaal (eerste scriba)

De scriba leest de lijst met de 85 aanwezige afgevaardigden van de kerken voor. Zes kerken zijn afwezig, met kennisgeving Almkerk, Bilthoven en Hoozevee en zonder kennisgeving Bunschoten Spakenburg, Groningen en Den Helder.

131. Vaststellen leiding en werkwijze

De vergadering spreekt zijn vertrouwen uit in het moderamen dat is gekozen voor de Landelijke Vergadering 2004 op 14 februari 2004.

De preses legt aan de vergadering uit dat zij tot taak heeft de besluitvorming van een tweetal zaken van de Landelijke Vergadering 2004 te toetsen. De te volgen gang van zaken is verwoord in een notitie die door de Landelijke Vergadering is aangenomen (bijlage). Bij de behandeling zal na een eerste algemene ronde het moderamen hierop reageren. De tweede ronde is bedoeld om de amendementen toe te lichten en verklaringen van gevoelens uit te spreken. Regioafgevaardigden mogen wel meespreken maar niet stemmen. Daarna volgt de stemming. Het voorliggende voorlopige besluit wordt aanvaard als een meerderheid van de aanwezigen zich voor het voorstel uitspreekt. Dit houdt in dat onthouding werkt als een tegenstem.

Wageningen vraagt en krijgt toestemming om br. Geertsema, alhoewel niet afgevaardigd, het woord te laten voeren inzake de amendementen van Wageningen op het AKS.

132. Mededelingen van het moderamen

Er zijn geen mededelingen.

133. Vaststellen agenda

De voorgestelde agenda wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

134. Uitgegaane stukken

Uitgegaan zijn uitnodigingen voor deze vergadering naar de pers en de deputaten van Chr. Geref. Kerken en de Geref. Kerken (vrijgemaakt). Laatstgenoemden zullen het middagdeel van de vergadering bijwonen.

135. Ingekomen stukken

De volgende stukken zijn ingekomen:

018 Nederlands Bijbel Genootschap

Uitnodiging voor de presentatie van de Nieuwe Bijbel Vertaling.

019 drs. J.G. Breekveldt, Veenendaal

Brief met amendementen t.a.v. voorlopig besluit Akkoord van Kerkelijk Samenleven en verklaring van gevoelens t.a.v. Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten.

020 Dienst Koninklijk Huis

Dank voor de goede wensen bij de doop van prinses Amalia.

021 idem

Uitnodiging voor het bijwonen van de uitvaart van prins Bernhard

022 idem

Uitnodiging voor de nieuwjaarsreceptie van Hare Majesteit de Koningin.

Aan de uitnodigingen van het NBG en het Koninklijk Huis is gehoor gegeven door de voorzitter. De brief van br. Breekveldt wordt niet ontvankelijk verklaard.

136. Akkoord van Kerkelijk Samenleven (LV 12)

Eerste ronde

Br. Holsappel geeft aan dat de kerk van Utrecht zich van stemming zal onthouden. Hij legt de vergadering uit dat dit voortvloeit uit het door Utrecht niet onderschrijven van het AKS.

Br. Geertsema licht de amendementen van de kerk van Wageningen toe.

De amendementen houden in:

- in art 3, 9 en 21 de zinsnede 'met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier' te wijzigen in 'gepaard gaande met schriftuurlijk onderwijs' (12j)
- in art 9 in de eerste zin tussen 'na' en 'overlijden' 'zijn' te voegen (12j)
- in art 10 in de laatste zin 'als predikant' weg te laten. (12j)
- Het amendement van Wageningen op art. 39.3 (12j) wordt niet ingediend. Wageningen steunt het amendement van Ede dat voorstelt in de laatste zin na 'kan een voorlopig besluit...' i.p.v. 'amenderen maar niet vervangen', te formuleren: 'kan een voorlopig voorstel - eventueel geamendeerd – aannemen of verwerpen, maar niet vervangen'

Ds Smouter dient namens de kerk van Ede dit amendement in (12k). En tevens het amendement om in art. 7 het woord 'goedkeuring' te vervangen door 'instemmend advies' (12k). Ede vindt dat deze formulering aansluit bij de rol van de Regiovergadering.

Antwoord moderamen.

De eerste scriba vraagt aan Wageningen waarom niet ook voor wijziging van de artikelen 22, 24, 28 en 29 is gekozen, omdat daar dezelfde formulering staat. Hij wijst er ook op dat gekozen is voor 'een' en niet voor 'het' formulier.

T.a.v. art 7. wordt het amendement ontraden. 'Goedkeuring' is helderder. Bij geen instemmend advies gaat de zaak niet door. Het amendement op art. 9 wordt overgenomen, zij het dat het woordje 'zijn' veranderd wordt in 'diens'.

Dat op art 10 niet. Alhoewel het enigszins paradoxaal is, is het goed aan de formulering vast te houden, omdat anders bij het eventueel weer beroepbaar stellen opnieuw examen moet worden gedaan. Het amendement op art. 39.3 wordt overgenomen.

Tweede ronde

Br. Holsappel (Utrecht) sluit zich over art. 3,9 en 21 bij de vraag van de eerste scriba aan.

Br. Van Veelen (Heemstede/Haarlem) stelt voor de nieuwe tekst van Wageningen inzake de art. 3, 9 en 21 te wijzigen in 'gepaard gaand met schriftuurlijk onderwijs in de geest van een formulier' Br. Verburg (Amsterdam) stelt voor bij art 7 te spreken van 'instemming' i.p.v. 'instemmend advies'. Br. V.d. Vegt (Dordrecht) vraagt naar het karakter van het AKS. Wat betekent instemmen? Regelingen voor het onderling verkeer acht hij juist en stemt er graag mee in, maar regels over het interne plaatselijk kerkelijk leven acht hij toch niet meer dan een advies.

Br. Koning van Nijmegen is niet voor het schrappen van het gebruik van formulieren, zeker die, waarin ook vragen zijn geformuleerd. Hij pleit ervoor in art. 7 het woord goedkeuring te laten staan. Hij verklaart zich tegen de ingediende en niet overgenomen amendementen. Naar de vraag van Dordrecht geeft hij aan dat het criterium van art. 34, te weten, het welzijn van de plaatselijke gemeente, altijd zwaarder mag wegen.

Ds. De Groot (Zeewolde) hecht toch wel aan een formulier omdat "schriftuurlijk onderwijs" willekeurig kan zijn.

Br. Geertsema (Wageningen) acht het gebruik van een formulier op andere plaatsen dan in het amendement aangegeven, wel op zijn plaats. Er is bewust gekozen voor alleen de geamendeerde artikelen. Alleen art. 22 (belijdenis) zou daar aan kunnen worden toegevoegd. Het amendement wordt hierop aangepast. Hij gaat akkoord met de tekst 'schriftuurlijk onderwijs in de geest van een daartoe bestemd formulier' Br. Keppel (Kampen) heeft nog een andere formulering: i.p.v. 'in de geest van' acht hij beter 'zoals neergelegd in'. Br. Geertsema acht het weinig zinvol, omdat 'een formulier' ook een door de gemeente opgesteld formulier kan zijn. Sprekend over wat het instemmen met het AKS betekent, stelt hij dat dit mogelijk is ook als men zoals in Wageningen bepaalde zaken niet naleeft, mits men tegenover de Regio rekenschap aflegt.

Ds. Smouter (Ede) gaat niet mee met suggesties voor andere formuleringen in art. 7 dan 'instemmend advies'. Zijn voorstel verandert de inhoud niet, maar maakt het wel duidelijker.

Ds. Compagnie uit Katwijk acht schrappen van het woord formulier in art. 22 niet juist, omdat het hier alleen om de te stellen vragen gaat.

Hierna wordt de pauze gehouden

De preses licht voor de duidelijkheid toe dat onthoudingen wel worden meegeteld en daardoor feitelijk als tegenstem gelden. Wil men zich neutraal uitspreken, dan is niet voldoende dat men dat verklaart. Men dient dan bij de stemming niet aanwezig te zijn. Daartoe moet men zich afmelden bij de scriba. Voorts stelt hij dat instemming met het vernieuwde AKS betekent dat men het aanvaardt. Hierna voeren de brs. Van Dijk (Oegstgeest), Holsappel (Utrecht), V.d. Berg (Houten) en Koning (Nijmegen) het woord die aangeven deze interpretatie niet juist te vinden. Br. Van Dijk wil meestemmen met nuttige wijzigingen maar door hier aanvaarding aan te verbinden is dit niet meer mogelijk. Br. Holzappel en V.d. Berg zien zich dan gedwongen zich te onthouden, terwijl zij de wijzigingen wel zinvol achten. Br. Koning meent dat deze benadering een nieuwe interpretatie is. Br. V.d. Vegt (Dordrecht) vraagt naar de spanwijdte van art. 34 en 35.

De preses antwoordt br. V.d. Vegt dat die spanwijdte zo groot is als de ruimte die de N.G.Kerken elkaar geven. Voorts meent hij dat zijn benadering van de stemming over het AKS altijd al zo is geweest, maar hij is bereid dit voor te leggen aan de vergadering. Als de vergadering anders beslist zal hij daarmee vrede hebben.

Br. van Dijk acht het standpunt dat een eindstemming zonder aanvaarding niet mogelijk is, niet juist. Br. Van Oord (Zeist) geeft aan dat de interpretatie van het moderamen ook afwijkt van de praktijk op vorige L.V's. Ds. C. Smit (Culemborg) stelt dat de stemming over de voorstellen alleen de redactionele wijzigingen betreft. Br. Keppel (Kampen) vraagt zich af waarom het nodig is de stemming de lading 'aanvaarding' te geven.

De preses stelt voor eerst de amendementen in stemming te brengen en daarna over de eindstemming te beslissen.

Stemming

De volgende amendementen worden in stemming gebracht:

1. Van Katwijk om in het amendement van Wageningen art. 22 niet op te nemen. Dit wordt met 71 stemmen voor, 9 tegen en 5 onthoudingen aangenomen.
2. Van Kampen om de tekst in het amendement van Wageningen te wijzigen in 'schriftuurlijk onderwijs, zoals neergelegd in een daartoe bestemd formulier' Dit wordt met 14 voor, 66 tegen en 5 onthoudingen verworpen.
3. Van Wageningen om in art. 3, 9 en 21 'met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier' te wijzigen in 'gepaard gaand met schriftuurlijk onderwijs in de geest van een daartoe bestemd formulier'. Dit wordt verworpen: met 38 stemmen voor, 46 tegen en 1 onthouding.
4. Van Ede op art. 7. Dit wordt verworpen: met 22 stemmen voor, 59 tegen en 4 onthoudingen.
5. Van Wageningen op art 10. Dit wordt verworpen met 5 stemmen voor en 80 tegen.

De discussie wordt heropend of de eindstemming op de voorstellen inhoudt dat hiermee ook aanvaarding van het AKS aan de orde is. De preses benadrukt dat het zijns inziens geen nieuwe gedachte is, maar laat het graag over aan de vergadering. Een zestal afgevaardigden delen zijn standpunt niet. Wel of niet aanvaarding is een nieuw agendapunt, wordt er betoogd. Br. Geertsema (Wageningen) geeft aan dat twee zaken gescheiden moeten worden: of de wijzigingsvoorstellen van de gewone L.V. of een akkoord geven op het AKS als geheel. Na intern beraad neemt het moderamen het voorstel over dat de eindstemming geen aanvaarding inhoudt maar alleen gaat over het vaststellen van de gewijzigde tekst.

Hierna vindt de eindstemming plaats. Het gewijzigde AKS wordt goedgekeurd met 82 afgevaardigden voor en 3 onthoudingen. De preses dankt de commissie voor het vele werk en allen die in de discussie een bijdrage hebben geleverd.

Hierna laat de scriba gezang 350 zingen en gaat voor in gebed voor de maaltijd.

De middagvergadering wordt geopend. Een speciaal welkom geldt voor broeders van de GKV, de pers en leden van de commissie VOP.

Hierna biedt de heer De Jong van het NBG een genummerd exemplaar van een speciale druk van de bijbel in de NBV aan onze kerken aan. De preses spreekt een dankwoord.

137. Vrouwelijke ouderlingen en predikanten (LV25)

De preses stelt aan de orde de bekrachtiging van het voorlopig besluit inzake Vrouwelijke ouderlingen en predikanten (VOP).

In de eerste ronde kunnen de amendementen worden toegelicht en standpunten verwoord over zowel het bijbels verantwoord zijn als de fasering van de uitvoering.

Daarna volgt mogelijk commentaar van het moderamen en eventueel een tweede ronde.

Eerste ronde

Ds. Zuidhof (Urk) meldt dat het amendement (25d) op de tekst van **II B 3** van het voorlopig besluit VOP teruggetrokken wordt en gezien moet worden als een verklaring van gevoelen. Tevens verklaart hij tegen het voorgenomen besluit te stemmen om dezelfde redenen die Wezep en Zaandam in schriftelijke verklaringen naar voren hebben gebracht. Verder benadrukt hij dat ootmoed een wezenlijk kenmerk moet zijn.

Ds. Compagnie (Katwijk) zegt dat in de info bijlage bij het voorstel te optimistisch gesproken wordt over de relatie met de GKV. In Katwijk wordt i.v.m. dit besluit de samenspreking gestopt. De KR stemt daarom niet in met het besluit.

Br. Wijchgel (Deventer) licht het amendement van Deventer (25c) toe. Zij stellen voor in **I C** toe te voegen na 'spreekt uit' 'dat niet overtuigend is gebleken', en na het woord 'bijbels' het woord 'niet'. En in **ID 1** na 'besluit: dat' toe te voegen 'derhalve'. De formulering die Deventer voorstelt doet meer recht aan het feit dat er ook fundamentele kritiek kan zijn op de conclusies van het rapport.

Br Verveld (Zoetermeer) verwijst naar de verklaring van gevoelen en benadrukt de beperking die de commissie VOP zichzelf heeft opgelegd (pag 19). Een verdere studie is noodzakelijk. De conclusie wordt niet onderschreven (pag 53). Ook wat betreft de hermeneutiek is het rapport veel te beperkt. We moeten rekening houden met GKV en CGK. Een eenzijdig besluit bemoeilijkt de samensprekingen.

Br Van der Bijl (Gorinchem) dient een amendement op **IB 5** in (25f). Dit houdt in, toevoegen van het woordje 'haar' na het woord 'kritiek'.

Ds Molenmaker (Amersfoort-Zuid) verwijst naar het amendement (25e) Voorgesteld wordt in **ID 1** de woorden 'en dat deze opstelling daarom geoorloofd, maar niet geboden' te schrappen. Hij meldt dat er intern nog geen besluitvorming heeft plaats gehad. Wat dat betreft zijn ze verlegen met de situatie.

Reactie van het moderamen

De eerste scribe geeft de mening van het moderamen over de verschillende amendementen:

I B 5; "haar" toevoegen is niet terecht omdat het niet over de commissie gaat maar over de LV.

I C en ID 1; het voorstel van Deventer met twee ontkenningen in één zin suggereert teveel twijfel. Niet overnemen.

Voorstel Amersfoort-Zuid niet overnemen.

Naar de mening van de preses heeft het besluit een grote impact. Het leest de anderen niet de les maar is overtuigend voor de ruimte binnen de kerken om zusters te roepen tot het ambt.

Tweede ronde.

Br. Van der Bijl (Gorinchem) trekt het amendement op **IB 5** in.

Br. Huizinga (Arnhem) geeft een toelichting op de brief van Arnhem. Hij stemt in met het voorlopig besluit, dat mede genomen is naar aanleiding van de vraag van Arnhem (1997). In de samenwerkingsgemeente van Arnhem wordt het besluit formeel genomen door de NGK kerkenraad, maar officieel door de combi-kerkenraad. Het NGK-besluit om vrouwelijke ouderlingen en predikanten toe te staan is 'strijdig' met de oecumene. Hij benadrukt het laatste deel van de brief waarin gevraagd wordt om een verslaglegging die recht doet aan de situatie van samenwerkingsgemeenten. Arnhem kiest vóór het besluit.

Br. Bosma (Barendrecht) zal zich bij de stemming onthouden. Hij beseft dat onthouding gelijk is aan tegenstemmen, maar de verschillen van mening in de gemeente zijn zo groot dat de KR het verstandig acht niet voor of tegen te stemmen. Barendrecht wil de tijd nemen om elkaar te overtuigen. Ook binnen het kerkverband moet verder nagedacht worden b.v. over vrouwelijke predikanten.

Ds. v.d.Linde (Zwolle) is van mening dat de gesprekken met de GKV in gevaar komen als voor het besluit gekozen wordt. Zwolle stemt daarom tegen.

Br. Verkade (Vlaardingen) is ongelukkig met de gevolgde procedure. Er is veel te weinig tijd geweest voor besprekingen in de gemeente. Er is geen duidelijke meerderheid en hij zal zich onthouden van stemming.

Ds. Veldhuizen (Leerdam) heeft het rapport serieus genomen. Hij betreurt het dat op de LV geen gelegenheid is geweest voor uitvoerige discussie. Hij is het niet eens met de exegese en de hermeneutiek en kan dus niet instemmen.

Br. Verbokkem (Alkmaar) De gemeente als samenwerkingsgemeente is vóór het besluit maar zal geen vrouwelijke ouderlingen benoemen zolang de CGK er geen toestemming voor geeft.

Br. Bisperink (Hengelo) De situatie in Hengelo is vergelijkbaar met die in Arnhem en Alkmaar. Hij zal vóór het besluit stemmen maar het zal niet in praktijk gebracht worden.

Ds. Van Es (Wapenveld) leest het standpunt van de gemeente Wapenveld voor, waarbij hij een aantal aspecten noemt die een rol speelden bij de besluitvorming in de gemeente Wapenveld. Wat betreft het bijbels perspectief concludeert hij dat vrouwen geen leidinggevende taak in de gemeente mogen krijgen. Hij stemt niet in met de conclusies van het rapport. Net als hier was ook bij de discussie over het diakenambt voor vrouwen de hermeneutiek doorslaggevend. Bij het oecumenisch perspectief vraagt hij zich af of het voorgenomen besluit een gunstige bijdrage is aan "het bewaren van de eenheid door de band van de vrede". Hij roept de kerken op om met wijsheid en gevoeligheid om te gaan met dit onderwerp.

Br. Wijchgel (Deventer) De bedoeling van de dubbele ontkenning betekent in dit geval een "ja". Samenwerking met GKV en CGK leidt er toe dat het al of niet invoeren samen met de anderen besloten wordt.

Reactie van het moderamen

De preses:

In reactie op Zwolle, dat tegenstemt vanwege de plaatselijke samenwerking met de GKV, wijst hij er op dat het mogelijk is om er mee in te stemmen dat zusterkerken de vrouw in het ambt invoeren, ook al doe je het zelf niet.

Het besluit zal spanningen geven, maar dat doet de huidige situatie ook.

Met het landelijk/regionaal perspectief wordt rekening gehouden door voor predikanten eerst te bekijken hoe we hier mee om kunnen gaan.

Een theologische discussie moet niet plaats vinden op een LV, maar binnen de commissie.

Laatste ronde

Ds. Van Es stelt dat, als je meent dat wat andere kerken doen bijbels niet verantwoord is, de vraag van de christelijke vrijheid anders komt te liggen. Het voorstel spreekt van geoorloofd, maar niet geboden. Maar is het geoorloofd? De vraag komt ook op in hoeverre we mede verantwoordelijk zijn voor wat andere kerken doen. Het is moeilijk een en ander uit te leggen naar buiten. Ook hij is van mening dat een echte discussie niet gevoerd is. Hij betreurt dit ten zeerste. Dit is in het verleden bij andere onderwerpen wel gebeurd.

Br. Schuurman (samenwerkingsgemeente Nieuwegein) zegt vóór het besluit te stemmen. Het onderwerp is een jaar lang in de gemeente besproken en met de CGK wordt nu verder gesproken.

De discussie wordt gesloten en de amendementen en het voorstel in stemming gebracht.

Stemming

Twee kerken, te weten Wieringermeer en Wageningen, hebben zich afgemeld.

Amendement (25c) op I C en I D 5 wordt verworpen: 11 stemmen voor, 67 tegen en 5 onthoudingen.

Amendement (25e) op I D 1 wordt verworpen: 2 voor, 63 tegen en 18 onthoudingen.

Het volgende Besluit Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten wordt aangenomen met 59 stemmen voor, 17 tegen en 7 onthoudingen.

- I. **Besluiten over de hoofdconclusie van het rapport *Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten***
- A. **De Landelijke Vergadering heeft kennis genomen van de hoofdconclusie van de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, die luidt: "De ambten van ouderling en predikant kunnen ook voor zusters worden opengesteld." (LV2004.25.4, blz. 109).**
- B. **De Landelijke Vergadering is, na kennisneming van de aan deze conclusie ten grondslag liggende bezinning, van de daarop uitgebrachte reacties en van de beantwoording daarvan door de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten van oordeel**
 1. dat niet overtuigend is gebleken dat de commissie belangrijke aspecten over het hoofd heeft gezien, waardoor om die reden niet tot besluitvorming zou moeten worden overgegaan;
 2. dat aan de conclusie een grondige bezinning op de exegetische en hermeneutische vragen ten grondslag ligt;
 3. dat deze bezinning binnen de kaders van de gereformeerde belijdenis is uitgevoerd;

4. dat de resultaten van deze bezinning in de LV zowel tot een grote mate van instemming als tot fundamentele kritiek hebben geleid;
5. dat de commissie voldoende duidelijk heeft gemaakt dat deze kritiek geen aanleiding geeft de eindconclusie te wijzigen;
6. dat de commissie eveneens in voldoende mate is ingegaan op de inhoudelijke argumenten die in de reacties van de deputaten van CGK en GKV en in het meerderheidsrapport van de CGK¹ naar voren zijn gebracht.

C. De Landelijke Vergadering spreekt uit, dat de conclusie dat de ambten van ouderling en predikant ook voor zusters kunnen worden opengesteld, bijbels verantwoord is.

D. De Landelijke Vergadering besluit:

1. dat het al of niet instemmen met de conclusie dat de ambten van ouderling en predikant ook voor zusters kunnen worden opengesteld, een zaak van christelijke vrijheid is en dat deze openstelling daarom geoorloofd is, maar niet geboden;
2. dat dit besluit voorlopig is en dat een voortgezette Landelijke Vergadering, zoals bedoeld in artikel 38 van het AKS, hierover definitief zal besluiten.

II. Besluiten over de kerkelijke vrijheid voor openstelling

A. De Landelijke Vergadering heeft kennisgenomen:

1. van het voorstel van de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten en de ad hoc commissie Voorbereiding Besluitvorming Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, om onderscheid te maken tussen enerzijds de christelijke vrijheid met betrekking tot de hoofdconclusie van het studierapport en anderzijds de kerkelijke vrijheid met betrekking tot daadwerkelijke openstelling;
2. van de constatering en overwegingen van de ad hoc commissie Voorbereiding Besluitvorming Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, die op de LV-zitting van 15 mei 2004 behandeld zijn.

B. De Landelijke Vergadering is van oordeel:

1. dat bij het nemen van besluiten om het in de vrijheid der kerken te laten om tot daadwerkelijke openstelling over te gaan, zo goed mogelijk rekening moet worden gehouden met de verdeelde meningen daarover;
2. dat, gegeven de lange geschiedenis van bezinning op de zaak van de vrouw in het ambt binnen onze kerken, het niet wenselijk is besluitvorming over daadwerkelijke openstelling nogmaals jaren uit te stellen en mede afhankelijk te maken van een eventueel te realiseren gemeenschappelijk beraad met CGK en GKV;
3. dat het in de vrijheid der kerken laten van het daadwerkelijk openstellen van het ambt van ouderling voor zusters, gelet op de draagkracht binnen het kerkverband, verantwoord is;
4. dat het in de vrijheid der kerken laten van het daadwerkelijk openstellen van het ambt van predikant voor zusters ook verantwoord is, mits is onderzocht hoe zij - ondanks verschillen in overtuiging - vorm kunnen geven aan hun gemeenschappelijke verantwoordelijkheid en zorgvuldig in kaart is gebracht welke verdere regelingen in verband met deze openstelling gewenst zijn;
5. dat het onderzoek hiernaar een zodanig grote inspanning vergt, dat hiervoor een commissie met een nieuwe opdracht zou moeten worden benoemd.

C. De Landelijke Vergadering besluit:

1

Zie *Vrouw en Ambt*, 1999, Uitgave onder verantwoordelijkheid van de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland 1998

1. **om het in de vrijheid van de plaatselijke kerken te laten om het ambt van ouderling voor zusters daadwerkelijk open te stellen;**
2. **dat dit besluit voorlopig is en dat een voortgezette Landelijke Vergadering, zoals bedoeld in artikel 38 van het AKS, hierover definitief zal besluiten;**
3. **om de daadwerkelijke openstelling van het ambt van predikant voor zusters nog niet in de vrijheid van de plaatselijke kerken te laten;**
4. **dat een commissie zal worden benoemd met de opdracht de uitvoerbaarheid van de openstelling van het ambt van predikant te onderzoeken en daarbij aandacht te geven aan alle voor verdere besluitvorming relevante aspecten. Deze commissie zal zich daarbij laten informeren door de plaatselijke kerken en de regio's. Zij zal aan de volgende Landelijke Vergadering over haar bevindingen rapporteren en een advies uitbrengen.**

De voorzitter dankt de commissie voor het vele werk dat zij heeft verricht en verder alle betrokkenen bij de besluitvorming voor hun bijdrage.

138. Rondvraag

De tweede preses spreekt een hartelijk woord van dank uit jegens de commissie voor de organisatie van de Landelijke Vergadering voor de voortreffelijke wijze waarop zij zich van haar taak heeft gekweten.

Hierbij wordt een herinneringsplaquette aangeboden.

De eerste preses overhandigt de van het NBG ontvangen bijbel aan Ds. Muller die al meerdere keren als eerste scriba heeft gefunctioneerd.

139. Sluiting

Hierna spreekt de preses een slotwoord uit n.a.v. 1 Samuël 12. In Gods plan zijn soms meer lijnen te herkennen. Hij geeft door dat ook bij een roep om een koning door het volk Israël, Samuël er op hamert dat het volk trouw moet blijven en niet ijdelheden achterna moet lopen. Dit geldt ook voor ons. Hierna gaat hij ons voor in dankgebed en wordt gezongen Gezang 303: 1,2 en 5.

Ds. De Groot (Zeewolde) die de bidstond aan het begin van de Landelijke Vergadering leidde, spreekt een dankwoord voor het gezamenlijk optrekken, waar hij in de bidstond om heeft gevraagd. Hij betreurt het dat er kerken waren die zonder kennisgeving afwezig waren en verzoekt de betreffende regio's daarnaar te vragen.

Br. Holsappel vraagt nog naar de commissie die in het aangenomen voorstel VOP wordt ingesteld. De preses antwoordt dat deze commissie reeds op de vorige vergadering onder voorbehoud is ingesteld. Zij kunnen nu aan het werk.

Tenslotte dankt de tweede preses de preses voor de goede wijze waarop hij de vergadering heeft voorgezeten.

Hierop sluit de preses de vergadering.

Aldus vastgesteld op de moderamenvergadering van 1 februari 2005

W. Smouter, preses

P.J. Rietkerk, tweede scriba

*Bijlage bij de notulen van de Voortgezette Landelijke Vergadering 2004 op 8 januari 2005.
(zie agendapunt 131)*

Voortgezette Landelijke Vergadering

Wat is een voortgezette LV?

Op een Landelijke Vergadering zijn de kerken bijeen door afvaardiging via de regio, met vier afgevaardigden per regio. Op een voortgezette LV zijn alle kerken rechtstreeks vertegenwoordigd, elk met één afgevaardigde.

De gewone LV behandelt wat de kerken gezamenlijk aangaat en kan daar zelf over beslissen. Maar bij een belangrijke zaak of bij wijziging van het AKS kan men een *voorlopig besluit* nemen en dit ter bespreking voorleggen aan de voortgezette LV, ongeveer een half jaar later.

Deze vergadering kan het voorlopig besluit amenderen en daarna definitief maken of verwerpen.

Wat wordt verwacht van de plaatselijke kerk?

U krijgt de tekst van de genomen voorlopige besluiten plus de notulen van de betreffende vergaderingen en eventuele toelichting. De vraag aan u is of u kunt instemmen met de besluittekst. Alle andere teksten (notulen, toelichting, voorafgaande rapporten) kunnen u helpen om uw oordeel te vormen maar ze staan niet opnieuw ter bespreking.

Hoe en wanneer u uw afvaardiging en eventuele amendementen bekend kunt maken, vindt u in de brief die hierbij hoort.

Wat gebeurt er nog vóór de vergadering?

Een maand voor de vergadering ontvangen de kerken en hun afgevaardigden een overzicht van de ingekomen reacties. Het moderamen maakt daarbij onderscheid tussen een *amendement* en een *verklaring van gevoelens*. Alleen een concreet voorstel tot aanpassing van het voorlopig besluit is een amendement en daar zal de vergadering over stemmen. Daarnaast kunnen kerken ook hun standpunt kenbaar maken over het gehele voorlopig besluit of een deel ervan. Dat heet verklaring van gevoelens; zo'n verklaring maakt wel deel uit van de bespreking, maar er wordt niet over gestemd.

Een voorstel dat verder strekt dan een amendement en haaks op het voorlopig besluit staat, wordt als verklaring van gevoelens aangemerkt. Het wordt niet in stemming gebracht, omdat het buiten de bevoegdheid van een voortgezette LV valt. Voorstellen, tenslotte, die iets anders betreffen dan het voorgestelde besluit, zijn niet ontvankelijk.

Hoe werkt de voortgezette LV?

De voortgezette vergadering is geen nieuwe vergadering, maar een uitgebreide versie van de bestaande vergadering. Het moderamen blijft functioneren en vertegenwoordigt de LV om het voorlopig besluit toe te lichten en te verhelderen. Wie regionaal afgevaardigd was, is welkom met adviserende stem. Uiteraard kan hij ook door zijn gemeente afgevaardigd worden en is dan stemhebbend. Alle afgevaardigde kerken hebben stemrecht, ongeacht of ze het AKS onderschreven hebben.

Na een toelichting op het besluit door het moderamen is er gelegenheid voor een algemene ronde.

Daarna komen de verschillende amendementen in stemming. De ruimte om ter vergadering nog met nieuwe amendementen te komen, is zeer beperkt. Voorafgaand aan de stemming kan het moderamen, dat de LV vertegenwoordigt, een amendement gemotiveerd aanbevelen of ontraden.

Tenslotte komt het gehele, geamendeerde besluit in hoofdelijke stemming. Zowel bij amendementen als bij de eindstemming wordt er besloten bij meerderheid van het aantal uitgebrachte stemmen, onthoudingen daarbij meegeteld. Het verzoek is dan ook om zuinig te zijn met onthoudingen.